

Voorstelling van het Verslag 2010-2011

Françoise De Boe

Henk Van Hootegem

Steunpunt tot bestrijding van armoede, bestaansonzekerheid en sociale uitsluiting

Inleiding

Het 6^e tweejaarlijkse Verslag van het Steunpunt Armoedebestrijding behandelt twee thema's.

Het eerste is het recht op wonen. In het federaal regeerakkoord lezen we dat de bevoegdheden betreffende de huurwetgeving zullen worden overgeheveld naar de gewesten. Het is nu dus het goede moment om de aandacht te vestigen op de talrijke en steeds voortdurende situaties waarin dit recht niet wordt gerespecteerd. De regionalisering van de bevoegdheden is ook een aanleiding om aanbevelingen te formuleren met het oog op het versterken van dit recht voor iedereen.

Het tweede thema behandelt de toekomstperspectieven van jongeren die een voorziening voor bijzondere jeugdzorg verlaten op de leeftijd van 18 jaar of een leeftijd dichtbij de meerderjarigheid en van jongeren die deeltijds leren en werken. Waarom deze twee groepen? Omdat jongeren met een kwetsbare socio-economische achtergrond er oververtegenwoordigd zijn en de trajecten van deze jongeren heel wat vragen oproepen. Ook hier is het actueel om het thema te behandelen aangezien er momenteel heel wat politieke aandacht is voor de doelgroep jongeren.

Wonen in België

Vaststelling

Het eerste deel van het Verslag behandelt het recht op wonen. Het Steunpunt werkt al heel wat jaren rond wonen. Het beschikken over een woning waar men zich thuis voelt, is een noodzakelijke voorwaarde voor een menswaardig leven.

We moeten echter vaststellen dat er een grote ongelijkheid bestaat inzake de toegang tot een degelijke woning.

In België ligt het aandeel huiseigenaars vrij hoog, namelijk twee op drie huishoudens is eigenaar van zijn woning. Er gaat ook veel aandacht – en veel middelen – naar de ondersteuning van eigendomsverwerving. De voorbije jaren zijn de prijzen voor de nieuwbouw en de aankoop van een huis echter sterk gestegen: vanaf 2005 met 1/3. In het segment van de goedkoopste woningen ligt dit stijgingspercentage zelfs nog hoger (51 %). Samen met het tekort aan woningen – door de groei van het aantal huishoudens - leidt dit tot het feit dat de lagere inkomens letterlijk uit de markt worden geprijsd. Het ziet er naar uit dat deze tendens in de toekomst alleen maar sterker zal worden.

Heel wat mensen met een la(a)g(er) inkomen moeten zich wenden tot de huurmarkt. De sociaal-economisch zwakkere positie van huurders komt trouwens tot uiting in hun hoger armoederisico: 29,5 % van deze groep bevindt zich onder de armoederisicogrens tegenover 9,1 % bij de eigenaars.

Maar ook op de huurmarkt vindt men heel moeilijk een betaalbare en degelijke woning. Op de private huurmarkt zijn de huurprijzen hoog en in stijgende lijn. Als we kijken naar de situatie in Brussel, dan zien we daar een gemiddelde huurprijs van 591 euro ; bij de 25 % laagste huurprijzen bedraagt het gemiddelde 450 euro. Huishoudens betalen een substantieel deel van hun inkomen aan huur. In Brussel gemiddeld 30 % bij de gezinnen, 40 % bij alleenstaande ouders met kinderen, tot meer dan 50 % bij leefloontrekkers. In de drie gewesten is er een tekort aan sociale woningen, de wachtlijsten en wachttijden zijn lang.

“Mijn inkomen bedraagt 766 euro per maand, ik betaal 364 euro per maand huur voor een kleine studio. Dat is bijna de helft van mijn inkomen. Na aftrek van de vaste kosten blijft er nog 200 euro per maand over om van te leven. Dat is nog geen 7 euro per dag om voeding, kledij, GSM-kaart, vervoer en dergelijke van te betalen.” (getuigenis van Den Durpel, p. 14)

Ook de kwaliteit van de huurwoningen is vaak slecht. Huurders worden bijvoorbeeld dubbel zo vaak geconfronteerd met vochtproblemen. Die slechte kwaliteit leidt vaak tot hoge energie- en waterfacturen.

Analyse

Het is voor mensen met een laag inkomen dus steeds moeilijker om een betaalbare en degelijke woning te vinden, en dit probleem stelt zich voor een steeds grotere groep.

De woonproblematiek uit zich op verschillende manieren. Energie – en huurschulden maken een steeds groter deel uit van de dossiers bij de schuldbegeleidingsdiensten. We zien een stijgend aantal uithuiszettingen. Ook zijn er situaties waar door een onbewoonbaarheidsverklaring een gezin een woning moet verlaten zonder dat ze op een alternatief kunnen rekenen. In situaties zoals deze komen mensen soms op straat terecht. Het staat vast dat het om schrijnende situaties gaat: 60 % van de dak- en thuislozen beschikken over minder dan 450 euro, slechts 1/3 onder hen heeft wasgelegenheden.

Aanbevelingen

De verschillende overheden nemen maatregelen om aan deze woonproblematiek iets te doen. Denk maar aan de inzet van de sociale verhuurkantoren en de plannen tot de verhoging van het aantal sociale woningen in de drie gewesten, de ontwikkeling van een nationaal plan inzake dak- en thuisloosheid, ... Maar er is meer nodig. In het Verslag worden verschillende aanbevelingen naar voor gebracht, zoals het beter in evenwicht brengen van de ondersteuning van eigendomsverwerving enerzijds en huren anderzijds. De mensen die zich de aanschaf van een woning en het onderhoud ervan niet kunnen permitteren, kunnen op te weinig aandacht rekenen. We pleiten dan ook voor meer evenwicht in de ondersteuning van de verschillende woningmarkten en van de verschillende inkomensgroepen. Via een heroriëntering van de overheidsinstrumenten zouden huishoudens met een laag inkomen meer kunnen worden ondersteund in hun woonnod.

In het deel over 'wonen' worden ook enkele pistes - een resultaatsverbintenis betreffende het recht op wonen en alternatieve woonvormen - verder uitgewerkt.

Alternatieve woonvormen: meer dan een huis, een thuis

Vaststelling

Het is voor mensen in armoede dus steeds moeilijker om een betaalbare en degelijke woning te vinden. Mensen zien zich soms verplicht te zoeken in een ander kader, zich een alternatieve oplossing uit te werken. In het hoofdstuk over alternatieve woonvormen willen we deze initiatieven belichten. Het betreft zowel initiatieven die vanuit de betrokkenen zelf ontstaan of om projecten die door organisaties worden opgezet. Het gaat hier om meer dan stenen, muren of een dak: het gaat ook om een thuis waar ze veilig zijn, waar ze een sociaal leven kunnen uitbouwen, ...

Analyse

We spreken hier over een diversiteit aan initiatieven:

- solidaire woonvormen, waarbij mensen een woning delen. Ze hebben elk een eigen vertrek, maar daarnaast ook een aantal gemeenschappelijk ruimtes. De aanwezigheid van begeleiding – zowel individueel als collectief – is hierbij belangrijk (bv. project p. 42);
- permanent wonen op campings, waar mensen vaak in grote solidariteit samenleven;
- het bezetten van gebouwen, waarbij de betrokkenen er soms in slagen tot een overeenkomst te komen met de eigenaar die er een voordeel kan in zien, bijvoorbeeld om de verdere verloedering van het gebouw tegen te gaan;
- initiatieven waar men meewerkt aan de bouw of renovatie van zijn eigen woongelegenheden, met een positief effect voor zijn zelfbeeld en ondertussen ook een aantal technische vaardigheden aanlerend;
- initiatieven die mensen met een laag inkomen helpen een woning te verwerven, zoals solidaire spaargroepen waar mensen samenleggen om het voorschot bij een lening te kunnen betalen (bv. project p. 57).

“Omdat we niet onmiddellijk een huis vonden, trokken we in bij mijn nicht. We konden ons bij haar niet laten inschrijven, zodat we geen adres hadden. Zij trok van het OCMW, als ze wisten dat we daar inwoonden, kon dat gevaar meebrengen voor haar en haar kinderen. Ik was al blij dat ze ons wilde helpen, maar daarvoor moet ik haar niet in de problemen steken.” (getuigenis van de Beweging van Mensen met een Laag Inkomen en Kinderen, p. 44)

Alternatieve woonvormen worden echter geconfronteerd met verschillende obstakels. Ze hebben te kampen met negatieve vooronderstellingen, bij overheden, bij bureaus, enzovoort. Vaak komen die voort uit een

onbekendheid met deze woonvormen en de mensen die ze bewonen, en omdat men ze benadert vanuit de klassieke visie op wonen. Ook woonreglementeringen zijn opgemaakt vanuit deze klassieke visie, waardoor ze te weinig zijn aangepast aan de alternatieve woonvormen. Zo bestraft het statuut van samenwonende de solidariteit tussen mensen die samen willen wonen. Inzake domiciliëring stellen zich ook vaak problemen, dit terwijl gemeenten verplicht zijn om mensen te domiciliëren op hun werkelijke verblijfplaats. Voor mensen in armoede is de mogelijkheid tot domiciliëring bijzonder belangrijk, bijvoorbeeld om een recht te kunnen bekomen.

Aanbevelingen

Nochtans hebben deze initiatieven een duidelijke meerwaarde: actor zijn van zijn eigen huisvesting, creativiteit, een positief zelfbeeld, de collectieve dimensie (tegen de afbrokkeling van het sociaal weefsel), de mogelijkheden tot begeleiding ... In het Verslag staan verschillende aanbevelingen om het concept van wonen te verruimen naar deze alternatieve woonvormen en verschillende obstakels op te heffen. Een individualisering van sociale rechten bijvoorbeeld zou samenwonen – en solidariteit op het vlak van wonen - mogelijk maken, zonder dat dit financieel wordt afgestraft.

In de media komt meer en meer aandacht voor samenwonenprojecten die echter meestal gedragen worden door mensen met een gemiddeld of hoger inkomen. In het Verslag ligt de focus op initiatieven van en voor mensen in armoede; dit past ook in ons algemeen pleidooi om er steeds over te waken dat initiatieven en maatregelen ook telkens ten goede komen aan de mensen onderaan de maatschappelijke ladder.

Recht op wonen: naar een resultaatsverbintenis

Wanneer men strijdt tegen armoede, is het essentieel om gelijktijdig de korte en lange termijn te viseren. Op korte termijn: wat doen tegenover ontoelaatbare situaties vandaag de dag? Op middellange en lange termijn: hoe op structurele manier verhinderen dat dergelijke situaties zich opnieuw voordoen of zelfs toenemen? Het is vanuit het laatstgenoemde perspectief dat we een overleg gevoerd hebben over de manier waarop we tot een resultaatsverbintenis op het vlak van wonen kunnen komen.

Vaststelling

Artikel 23 van de Grondwet, dat voorziet in een recht op een behoorlijke huisvesting, is een programmatorisch artikel, wat wil zeggen dat de overheid zich engageert om dit recht geleidelijk te verwezenlijken, met de middelen waarover het beschikt.

Ondanks diverse inspanningen blijft het aanbod aan degelijke en betaalbare huisvesting sterk ontoereikend. Deze situatie duurt al zodanig lang dat de lange wachtlijsten van personen die voldoen aan de toegangsvoorwaarden voor een sociale woning bijna als 'normaal' worden beschouwd. Uitzettingen omwille van onbewoonbaarheid die niet leiden tot een effectieve herhuisvesting, zou men bijgevolg ook als 'normaal' kunnen bestempelen. Er lijkt dus in zekere mate een soort gewenning op te treden tegenover het uitblijven van een antwoord op de niet-naleving van een grondrecht en op de instelling van een hiërarchie van dringende situaties, terwijl nochtans geen enkele situatie uitstel van tijd zou mogen krijgen. Het waarborgen van andere grondrechten, zoals het recht op onderwijs, lijkt dan weer voor iedereen evident.

Analyse

Een resultaatsverbintenis invoeren, zoals in Frankrijk en Schotland (deze twee wetgevingen staan beschreven in het Verslag), betekent dat de logica wordt omgekeerd en zo de kwestie juist wordt gesteld: het recht op wonen niet langer als een verwacht gevolg van beleidsbeslissingen (om te bouwen of te renoveren bijvoorbeeld); maar beleidsbeslissingen die voortvloeien uit een - afdwingbaar - recht op wonen. Anders gesteld: het huisvestingsbeleid zou dan vertrekken van de noden en van daaruit het aanbod bepalen in plaats van omgekeerd te werk gaan, zoals nu het geval is.

In Frankrijk en Schotland heeft de inschrijving van een resultaatsverbintenis in de wetgeving tot nog toe niet voor een ommekeer gezorgd. Ze heeft wel al tot een aantal verbeteringen en goede praktijken geleid:

- de cultuur van evaluatie is versterkt en er is een regelmatige monitoring uitgewerkt waaraan diverse actoren participeren; dit stimuleert het politiek debat en heeft een zeker sensibiliserend effect;
- informatieverstrekking en begeleidende instrumenten voor slecht gehuisveste personen zijn ontwikkeld en er ontstaan interlokale solidariteitsnetwerken om het woonaanbod te optimaliseren; het aantal herhuisvestingen neemt toe, ook al blijft het woonaanbod nog altijd onvoldoende;
- alle lokale overheden in Schotland hebben nu een strategie tegen dak- en thuisloosheid uitgewerkt;
- het aantal beroepen tot schadeloosstelling in Frankrijk stijgt: slecht gehuisveste personen beginnen in te zien dat ze niet volledig machteloos staan tegenover het tekort aan behoorlijke en financieel toegankelijke huisvesting, maar beginnen zich meer en meer als rechtssubjecten op te stellen, personen die eveneens over rechten beschikken

Aanbevelingen

“Ook in ons land moeten de publieke actoren dringend hun verantwoordelijkheid opnemen en het recht op wonen garanderen voor zovele armen.” (Paul Trigalet, Solidarités Nouvelles Wallonie vzw, p. 25)

In de richting gaan van een resultaatsverbintenis is een moeilijke verandering omdat het de volgende zaken impliceert:

- het aanwijzen van een verantwoordelijke overheid;
- die overheid voorzien van de nodige middelen om haar taak op te nemen ;
- beroepsmogelijkheden voor de burgers openen.

Verschillende elementen vragen om een verdere uitdieping, zoals:

- welke overheid zou de meest geschikte zijn om de verantwoordelijkheid te dragen?
- dient men, zoals in Frankrijk, doelgroepen af te bakenen die voorrang krijgen (de personen die extreem slecht gehuisvest zijn) en die progressief te verruimen?
- is het wenselijk om ook het private woonpark aan te spreken, zoals dat gebeurt in Schotland (via de toekenning van huurtoelagen)?
- ...

Deze vragen zullen worden behandeld tijdens een colloquium, georganiseerd door het Steunpunt Armoedebestrijding in samenwerking met de universiteit van Antwerpen (prof. Bernard Hubeau) en de Facultés Universitaires Saint Louis (prof. Nicolas Bernard). Organisaties op het terrein worden er ook bij betrokken: zowel in Frankrijk als in Schotland hebben zij een belangrijke rol gespeeld bij de totstandkoming van de wetgeving en dragen zij bij tot de opvolging ervan. Dit colloquium zal

bijdragen tot het noodzakelijke politieke debat over de effectiviteit van het recht op wonen.

Een voorziening voor bijzondere jeugdzorg verlaten: op zoek naar een plek in de samenleving

Vaststelling

Vanuit de reflecties kwam de volgende vaststelling naar voor: een jongere die wordt geplaatst in een voorziening voor bijzondere jeugdzorg wordt vaak zeer kwetsbaar; en op het moment waarop hij de instelling verlaat, op 18 jaar of een leeftijd dichtbij de meerderjarigheid, vergroot deze kwetsbaarheid nog. Men weet trouwens dat vele mensen die vandaag dakloos zijn, een instellingsverleden hebben, voornamelijk in residentiële voorzieningen van de bijzondere jeugdzorg.

Analyse

Een sleutelwoord vat samen hoe het overleg heeft getracht deze vaststelling te begrijpen en er oplossingen voor te vinden: breuken.

Breuken op het moment van de plaatsing en tijdens het verblijf, alsook op het moment van het verlaten van de instelling.

- Familiale breuken : het is zeer moeilijk voor ouders en kinderen, zeker wanneer deze in slechte socio-economische omstandigheden leven, om hun band te onderhouden tijdens de plaatsing. De moeilijkheden zijn onder andere de geografische afstand en de bezoeken, zeker wanneer meerdere broers of zussen geplaatst zijn in verschillende voorzieningen en de ouders afhankelijk van het openbaar vervoer. De kosten die de bezoeken met zich meebrengen, maar ook de houding van sommige verantwoordelijken of opvoeders van voorzieningen die ouders soms ontmoedigen om op bezoek te komen of het hen zelfs verbieden. De instellingen merken ook op dat het heel moeilijk is om samen te werken met de familie en het sociaal netwerk wanneer de afstand met de woonplaats te groot is.

- Sociale breuken : de geplaatste jongeren verliezen de banden met de wijk waarin ze woonden, met de leerlingen van de school waar ze naartoe gingen. Op het moment dat ze de instelling verlaten, verliezen de jongeren de banden die eventueel tijdens hun verblijf zijn ontstaan.

- Breuken in de persoonlijke geschiedenis : de jongeren begrijpen vaak niet goed wat de redenen zijn voor hun plaatsing, ze krijgen niet gemakkelijk toegang tot hun dossier, kennen het standpunt van hun ouders over de kwestie niet, ... Ze verliezen hun wortels. Er ontstaan veel misverstanden die hun sporen nalaten in de familiegeschiedenis.

De opeenstapeling van deze breuken heeft tot gevolg dat de jongere, op het moment dat hij de instelling verlaat, er vaak alleen voor staat. Slechts uitzonderlijk keren jongeren terug naar hun familie. Bovendien zou hun

terugkeer binnen het gezin financiële moeilijkheden met zich kunnen meebrengen voor hun vader of moeder, als deze een vervangingsinkomen of leefloon ontvangt (overgang naar statuut van samenwonende).

- Breuken in de schoolloopbaan op het moment van de plaatsing (verandering van school) en soms opnieuw op het moment dat de jongere de instelling verlaat omdat dit vertrek niet noodzakelijk samenvalt met het einde van een schooljaar. Er is weinig geweten over de schoolloopbaan van geplaatste jongeren; het lijkt erop dat velen de school verlaten zonder diploma.

- Op het moment dat ze meerderjarig worden, en dus de voorziening verlaten, zijn er breuken in de hulpverlening (overgang van de jeugdhulpverlening naar het circuit van de volwassenenhulpverlening), tenzij uitzonderlijk in het geval van de voortgezette hulpverlening.

“Van een jongere in moeilijkheden verwacht men dat hij op zijn 18de alles zelf in handen neemt, terwijl jongeren die een gezin en geld hebben en een normale schoolloopbaan afleggen... veel langer bij hun ouders blijven! Jongeren in moeilijkheden krijgen geen middelen. Ze krijgen te horen dat ze het maar zelf moeten uitzoeken. Wat voor systeem is dat?” (p.74)

De jongeren, die zich al in een kwetsbare positie bevinden, staan er alleen voor om een woonst te zoeken, werk te zoeken, een inkomen te verkrijgen. Dit is paradoxaal als men weet dat de gemiddelde leeftijd waarop jongeren tegenwoordig het huis uit gaan 26,7 jaar is voor mannen en 25,4 voor vrouwen.

“In de bijzondere jeugdzorg worden jongeren op een zelfstandig leven voorbereid. Maar het evenwicht tussen de verschillende hulpmiddelen die hen worden voorgeschoteld, de rechten die ze zogenaamd hebben, de diensten waar ze naartoe worden gestuurd enerzijds en de energie die ze moeten investeren om hierop in de praktijk echt te kunnen rekenen anderzijds is ernstig verstoord. Deze eerste ervaring van zelfstandigheid is uitermate wreed en strookt niet met wat hen ‘vooraf’ werd verteld. Die schok stelt het sociale contract, de sociale band in vraag.” (p.74)

Ook paradoxaal is dat meer en meer jongeren opteren voor samenwonen omwille van schaalvoordelen. Maar jongeren die een leefloon ontvangen, kunnen niet genieten van zulke schaalvoordelen omdat het bedrag van hun inkomen dan daalt (statuut samenwonende in plaats van alleenstaande).

Aanbevelingen

“Men zou zeggen dat het leven stopt op 18 jaar, en opnieuw begint op 18 jaar. Mochten we een ‘cultuur van de sociale band’ kennen, zou het leven doorlopen. Het continuüm van die band is essentieel.” (p.83)

Het sleutelwoord in de aanbevelingen in het rapport is continuïteit.

- Een plaatsing – die een reeks breuken met zich meebrengt – is in geen geval een gepast antwoord op armoede : daarom moet een plaatsing zo veel mogelijk vermeden worden, tenzij in uitzonderlijke gevallen, zoals de wetgeving het trouwens voorschrijft.
- Als er een plaatsing is, is het cruciaal om bijzondere aandacht te besteden aan het versterken van de band tussen de jongere en zijn familie, veel meer dan dat vandaag gebeurt. Er moet ook geïnvesteerd worden in de familie, in het sociaal netwerk ook, niet enkel in de jongere.
- Er wordt gevraagd om aangepaste begeleiding te voorzien voor jongeren. Deze begeleiding moet ingebed zijn in een project dat de jongere weerbaar maakt, voorbereidt op het verlaten van de instelling en een vlottere overgang mogelijk maakt na zijn vertrek.
- Voor een vlottere overgang, is het belangrijk om de toepassingsgebieden van bepaalde reglementeringen te verruimen opdat de 'oudere' minderjarigen (17-jarigen) er gebruik van zouden kunnen maken : we verwijzen naar de toelatingsvoorwaarden voor de sociale huisvesting, de federale en gewestelijke installatiepremies; en ook naar de aanvraag van een leefloon en andere rechten die men maar kan aanvragen vanaf 18 jaar.

Jongeren in armoede en het deeltijds leren en werken

Vaststelling

In de strijd tegen armoede zijn onderwijs en werk twee bijzonder belangrijke hefboomen. Met het thema van het deeltijds leren en werken zitten we precies op het knooppunt van deze twee hefboomen.

Jongeren – en in het bijzonder jongeren in een situatie van armoede – hebben het niet gemakkelijk op de arbeidsmarkt. Zo bedroeg in 2010 de werkloosheidsgraad van de jongeren (tot 24 jaar) 15,6% in Vlaanderen (tegenover 5,2% voor de werkloosheidsgraad over alle leeftijdsklassen heen), 30% voor Wallonië (tegenover 11,5%) en 39,7% in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest (tegenover 17,4%).

Analyse

De oorzaken van de moeilijke socio-professionele inschakeling bij jongeren situeren zich al heel vroeg in het schooltraject. Het Steunpunt heeft hieromtrent in eerdere Verslagen al gewezen op de watervalmechanismen, waarbij kinderen en jongeren telkens naar minder gewaardeerde onderwijsvormen en –richtingen worden verwezen, het belang van een goede studieoriëntering en het betrekken van de ouders bij dit proces.

Structurele ingrepen in het onderwijs, vanaf het basisonderwijs, dienen er dan ook voor te zorgen dat jongeren zich inschrijven voor het deeltijds leren en werken vanuit een positieve motivatie. Op die manier kan deeltijds leren en werken een goed alternatief zijn voor het voltijds onderwijs.

In het deeltijds leren en werken is het belangrijk om een goed evenwicht te vinden tussen de algemene en de beroepsgerichte vorming. Niet alleen de inschakeling op de arbeidsmarkt is immers essentieel maar ook de algemene opleiding in functie van de burgerschapsvorming van de jongere. Van deze jongeren, vaak in een sociaal-economische zwakkere situatie, wordt bovendien veel verwacht (zoals we ook bij het thema van de bijzondere jeugdzorg hebben gezien). Er wordt verondersteld dat leerlingen vanaf hun 15 of 16 jaar een duidelijk beroepsproject voor ogen hebben; hun leeftijdsgenoten in het secundair met volledig jaarplan krijgen vaak heel wat meer tijd om een project te ontwikkelen.

“De werkgevers hebben veel gesproken over de problemen van de jongeren, maar dat was nooit echt concreet. We hebben weet van jongeren die op straat moesten slapen om dicht bij hun werkgever te zijn. Het zou goed zijn de werkgevers op te leiden, zodat ze rekening kunnen houden met dit aspect.” (deelnemer aan het overleg, p. 116)

Aanbevelingen

Naast een begeleiding op maat van de jongere (zowel binnen de opleidingscentra als de bedrijven), met bijzondere aandacht voor factoren die op een armoedesituatie wijzen, en de verwerving van basiskennis (zoals taalbeheersing) is ook het werkplekleren een sleutelement. Maar er spelen hier verschillende knelpunten. Mobiliteit is er één van: jongeren geraken niet altijd bij hun werkgever omdat het bedrijf niet gemakkelijk bereikbaar is met het openbaar vervoer of de jongere de vervoerskosten moeilijk kan dragen. Daarnaast is er de verplichting over een werkplek te beschikken voor de minderjarigen in de leertijd of voor de meerderjarigen, zowel in het deeltijds onderwijs als in de leertijd. Het is echter niet zo eenvoudig voor jongeren om aan deze eis te voldoen, niet alleen omwille van het feit dat je daarvoor over voldoende vaardigheden en contacten moet beschikken maar ook omdat er voor bepaalde opleidingen een tekort is aan werkplekken. De creatie van voldoende arbeidsplaatsen voor deze jongeren is daarom een prioriteit, net zoals de verdere harmonisering van de statuten en contracten verbonden aan de verschillende opleidingsformules en meer promotie voor het stelsel.

Men dient erover te waken dat deze opleidingen een opstap kan zijn naar een kwalitatieve job, want enkel een job die beantwoordt aan een aantal criteria inzake arbeidsvoorwaarden en –inhoud kan mensen structureel uit de armoede houden of brengen. Nu zien we nog te vaak dat jongeren uit het deeltijds leren en werken in een vicieuze cirkel van inactiviteit en jobs van korte duur terecht komen. Vanuit die optiek is het belangrijk dat zowel de sectorfondsen als de overheden de certificaten op de arbeidsmarkt voldoende te valoriseren, zowel inzake de toegang tot verdere opleidingen en functies als op het vlak van loonbarema's.